

በተደጋጋሚ ከባለጉዳዮች የሚነሱ ጥያቄዎችና መልሶቻቸው

ተ.ቁ	የተነሱ ጥያቄዎች	መልሶቻቸው
1	በግልፅ ጨረታ ላይ አንድ ተጫራች ብቻ ቢቀርብ አሸናፊ ማድረግ ይቻላል ወይ? ከተቻለ አሸናፊ ለማድረግ መሟላት ያለባቸው ቅድመ ሁኔታዎች ምንድናቸው?	በፌዴራል መንግስት የግዥ አፈፃፀም መመሪያ አንቀጽ 16.19.2.9 ላይ እንደተገለፀው አንድ የመንግስት መ/ቤት በሚያወጣው ጨረታ ላይ የቀረበው አንድ ተጫራች ከሆነ የሚከተሉት ሁኔታዎች በሙሉ መሟላታቸውን ማለትም • ተጫራቹ ያቀረበው የመወዳደሪያ ሃሳብ አጥጋቢ መሆኑን፤ • ተጫራቹ ያቀረበው ዋጋ ተወዳዳሪ የገበያ ዋጋ መሆኑን እና • በጨረታ ሰነዱ ላይ የሌሎች ተወዳዳሪዎችን ተሳትፎ የሚገድቡ ምክንያቶች አለመኖራቸውን መ/ቤቱ ካረጋገጠ በድጋሚ ጨረታ ማውጣት ሳያስፈልግ የቀረበውን አንድ ተጫራች አሸናፊ ማድረግ ይቻላል። በሌላ በኩል በድጋሚ ጨረታ ማውጣቱ ለመስሪያ ቤቱ የተሻለ ጥቅም የሚያስገኝ ከሆነ ግን ጨረታውን ሙሉ ለሙሉ ወይም በከፊል በመሰረዝ ጨረታውን በድጋሚ ማውጣት የግዥ ፈፃሚ አካል ኃላፊነት ነው።
2	ግልፅ ጨረታ ላይ የጨረታ ሰነድ በሁለት ፖስታ ቀርቦ የአከፋፈት ሂደቱም በዚሁ መሰረት በመጀመሪያ የቴክኒክ ሰነዱን ተከፍቶ ግምገማው ከተከናወነ በኋላ የቴክኒክ ግምገማውን ያለፉት ተጫራቾች የፋይናንስ ሰነዳቸው ቢከፈት፤ በፋይናንስ መወዳደሪያ ሰነድ ላይ የቀረቡ የተለያዩ የምንዛሬ አይነት ለውድድር ዓላማ ወደ ብር የሚቀየሩት	በፌዴራል መንግስት መደበኛ የጨረታ ሰነድ ክፍል አንድ በሆነው በተጫራቾች መመሪያ አንቀጽ 38.2 መሰረት ለግምገማ እና ንጽጽር ዓላማ ግዥ ፈጻሚው አካል በፋይናንስ መወዳደሪያ ሀሳቡ ላይ የቀረቡትን ዋጋዎች በተለያዩ ምንዛሬ አይነት ከሆነ በተጫራቾች ዝርዝር መረጃ ሠንጠረዥ በተገለጸው ነጠላ ምንዛሬ አይነት የሚቀየር መሆኑን በግልፅ ተቀምጧል። በዚሁ መሰረት ምንዛሬው የሚካሄደው የጨረታው ሰነዱ በሚከፈትበት ወቅት በኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ ባለው ወቅታዊ የሽያጭ ምንዛሬ ተመን መሠረት ይሆናል። በነገራችን ላይ በሁለት ፖስታ የቀረበ ሰነድ ሆኖ መክፈቻውም ሁለት ጊዜ ከሆነ በየትኛው የመክፈቻ ዕለት ማለትም በቴክኒክ ወይስ በፋይናንስ መክፈቻ ዕለት ያለው የምንዛሬ ተመን እንደሚወሰድ በግዥ ሥርዓቱ ላይ በቀጥታ ባይሆንም በተዘዋዋሪ መልኩ ለመረዳት እንደሚቻለው ለተጫራቾች ዋጋ፣ እንዲሁም የምንዛሬ ተመኑ የሚነበበው በፋይናንስ መክፈቻ እለት ከመሆኑ አንፃር ለውድድር ዓላማ ሲባል መወሰድ ያለበት የፋይናንስ ሰነድ የተከፈተበት ዕለት ያለውን የምንዛሬ ተመን ነው።
		የሆነው ሆኖ ጉዳዩን አስቀድሞ የበለጠ ግልፅ ለማድረግ ግዥ ፈፃሚ መ/ቤቱ በጨረታ ሰነድ ክፍል ሁለት

	በየትኛው የምንዛሬ ተመን ማለትም /ቴክኒክ ሲከፈት በነበረው ወይስ ፋይናንስ ሲከፈት በነበረው/?	የጨረታ ዝርዝር መረጃ ሰንጠረዥ ላይ በየትኛው መክፈቻ ዕለት ያለው የገንዘብ ምንዛሬ ተመን ወሰድ እንዳለበት ለተጫራዎች ማሳወቅ የተሻለ አማራጭ ነው፡፡
3	የውስን ጨረታ የግዥ ዘዴን ለመጠቀም መሟላት ያለባቸው ቅድመ ሁኔታዎች በተለይ ለውስን ጨረታ የግዥ ዘዴ የተቀመጠው የገንዘብ ጣሪያን በተመለከተ	በመንግስት የግዥና ንብረት አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 649 አንቀፅ 49 ላይ የውስን ጨረታ የግዥ ዘዴን ለመጠቀም መሟላት ያለባቸው ቅድመ ሁኔታዎች ዝርዝር በግልፅ የተቀመጡ ሲሆን፣ ይህንኑ ተከትሎ በአፈፃፀም መመሪያው ላይ፣ 1. የገንዘብ መጠኑ ለዕቃ ግዥ ከብር 1,500,000፣ ለግንባታ ሥራ ግዥ ከብር 6,000,000፣ ለምክር አገልግሎት ግዥ ከብር 900,000 እና ለአገልግሎት ግዥ ከብር 1,200,000 በታች ሲሆን፣ ወይም 2. ለሁለት ጊዜ ያህል ግልፅ ጨረታ ተሞክሮ ግዥው ሳይሳካ ሲቀር፣ ወይም 3. የአቅራቢዎች ቁጥር ውስን በመሆኑን ግልፅ ጨረታ ማውጣቱ ጊዜ ከማባከን በስተቀር የተጫራዎችን ቁጥር ከመጨመር አንፃር ፋይዳ የሌለው ሲሆን፣ የሚሉት ናቸው፡፡ ከላይ ከተዘረዘሩት ሶስት ቅድመ ሁኔታዎች ውስጥ አንዱ ከተሟላ የውስን ጨረታ የግዥ ዘዴን ተጠቅሞ ግዥውን መፈፀም ይቻላል፡፡ ማብራሪያውን የበለጠ ግልፅ ከማድረግ አንፃር ጉዳዩን በምሳሌ አስደግፈን ለማየት ያህል ከላይ በተራ ቁጥር 1 ላይ እንደ ግዥው አይነት ለውስን ጨረታ የግዥ ዘዴ ከተቀመጠው የገንዘብ ጣሪያ በታች የሆነ ግዥ ሲያጋጥም በተራ ቁጥር 2 እና 3 ላይ የተቀመጡት ቅድመ ሁኔታዎች ባይሟሉም ግዥውን በውስን ጨረታ የግዥ ዘዴ መፈፀም ይቻላል፡፡
4	የገቡትን ውል ሳይፈፀሙ የቀሩ አቅራቢዎች ሲያጋጥሙ ያስያዙት የውል ማስከበሪያ የሚወረስበትን አግባብን በሚመለከትና በጉዳዩ ላይ	ለአቀራረብ አመች ይሆን ዘንድ ከላይ የጠቀስናቸውን የማብራሪያ ጥያቄዎች በተናጥል እንደሚከተለው እናቀርባለን፡፡ 1. የውል ማስከበሪያ የሚወረስበትን አግባብ በተመለከተ በፌዴራል መንግስት የግዥ አፈፃፀም መመሪያ አንቀጽ 16.25.3 ላይ እንደተገለፀው የመንግስት መስሪያ ቤቱ አቅራቢው በውሉ መሠረት አለመፈፀሙን ሲያረጋግጥ አቅራቢው ያስያሰውን የውል ማስከበሪያ <u>ሙሉ በሙሉ</u> መወረስ ይኖርበታል፡፡ ይህ እንደተጠበቀ ሆኖ በዚሁ መመሪያ አንቀጽ 16.25.4 ላይ በአቅራቢው ያልተሟላው የውል ግዴታ በመ/ቤቱ ላይ ምንም ዓይነት ጉዳት

	ውሳኔ የሚሰጠው አካል ማን እንደሆነ በተመለከተ?	ወይም ተጨማሪ ወጪ እንደማያስከትል እና በአቅራቢው ቸልተኝነት ምክንያት የተፈፀመ አለመሆኑ በመ/ቤቱ የግዥ አፅዳቂ አካል ቢታመንበት የውል ማስከበሪያው ለአቅራቢው ሊመለስለት እንደሚችል ተገልጿል። 2. በጉዳዩ ላይ ውሳኔ የሚሰጠውን አካል በተመለከተ ከላይ ለመግለፅ እንደሞከርነው የውል ማስከበሪያውን ለመውረስ ወይም ለመመለስ በመ/ቤቱ የግዥ አፅዳቂ አካል ቢታመንበት ይገባል። ስለሆነም በመስሪያ ቤቱ የግዥ አፅዳቂ አካል ካልታመነበት በስተቀር በገባው ውል መሰረት ሳይፈፅም የቀረ አቅራቢ የውል ማስከበሪያ የሚወረሰው ሳይፈፅመው በቀረው የውል መጠን ላይ ሳይሆን ሙሉ በሙሉ ነው።
5	በፌደራል መንግስት የግዥ አፈፃፀም መመሪያ አንቀፅ 25.2 እና አንቀፅ 25.3 የተጨማሪ የግንባታ ሥራ መጠን 25 በመቶ እና 30 በመቶ የተቀመጡት ድንጋጌዎች ልዩነቱና አንዲነት፣ እንዲሁም ሁለቱም አይነት ጭማሪ በአንድ የግንባታ ኮንትራት ሥራ ላይ ቢያጋጥም ሁለቱንም በአንድ ላይ እስከ 55 በመቶ ድረስ መጠቀም መቻል አለመቻሉን በተመለከተ?	በዚሁ መሰረት እስከ 25 በመቶ የተፈቀደው ተጨማሪ የግንባታ ሥራ /Variation/ በመጀመሪያው ውል ውስጥ ያሉ ሥራዎች መጠን መጨመር ወይም መቀነስ ጋር የተያያዘ ጉዳይ ነው። ጉዳዩን በምሳሌ ለማየት ከግንባታ ስራ Bill of Quantity ውስጥ አንዱን ቁፋሮ ብንወስድ በመጀመሪያ የሚቆፎረው አንድ ሜትር ቢባልና ስራ ላይ ከተገባ በኋላ ግን አንድ ከግማሽ ሜትር መቆፈር እንዳለበት ቢታመን፣ ተጨማሪ የቀፋሮ ስራውን ለዚሁ ስራ ተቋራጭ በቀጥታ ያለውድድር መስጠት የሚቻለው የተጨማሪ ቁፋሮ ስራ መጠኑ ከ25 በመቶ ካልበለጠ ብቻ ነው። በፌደራል መንግስት የግዥ አፈፃፀም መመሪያ አንቀፅ 25 ንዑስ አንቀፅ 3 ላይ እንደተገለጸው እስከ 30 በመቶ የተፈቀደው የተጨማሪ የግንባታ ስራ /Addition/ የሚለው ድንጋጌ መጠቀም የሚገባውና የሚቻለው ያልተሰቡና በመጀመሪያው ውል ውስጥ ያልተካተቱ የግንባታ ስራዎች ሲያጋጥሙ ነው። ይህንንም በምሳሌ አስደግፈን ለማየት ያህል አንድ የህንፃ ግንባታ ስራን ብንወስድ በመጀመሪያ በዲዛይኑ ውስጥ ሳይከተት ቢረሳና የግንባታ ስራው ከተጀመረ በኋላ ሊፍት እንደሚያስፈልገው ቢታመንበት ይህ እስከ 30 በመቶ መጠቀም ይቻላል። ምክንያቱም ይህ የሊፍት ተከላ ስራ በመጀመሪያው ውል ውስጥ ያልተካተተ አዲስ ስራ ስለሆነ ነው። መጨረሻ ላይ ሁለቱም አይነት ተጨማሪ ስራዎች በአንድ ግንባታ ስራ ላይ ቢያጋጥሙ እንደሁኔው ሁለቱንም መጠቀም የሚቻልበት አግባብ አለ። ይህ ማለት ግን ከጠቅላላ ውሉ 55 በመቶ መጠቀም ማለት አይደለም። ምክንያቱም እዚህ ላይ ሊታሰብበት የሚገባው ሌላ ጉዳይ 25 በመቶ የሚሰላው የስራ ለውጥ ባመጣው የስራ አይነት ላይ ብቻ ነው። ከላይ በምሳሌነት የወሰድነውን ለህንፃ ግንባታ ስራ ላይ የሚያስፈልገውን ቁፋሮን በድጋሜ ብንወስድ 25 በመቶ የሚሰላው ከጠቅላላ ውሉ ሳይሆን ከቁፋሮው ጠቅላላ ስራ መጠን ላይ መሆኑን አለበት።

6	በግልፅ ጨረታ ላይ የሚሳተፉ አንዳንድ ተጫራቾች የሰጠነው ዋጋ በስህተት ነው ቢሉ መሰጠት ያለበት ምላሽ ምንድን ነው?	በፌዴራል መንግስት የግዥ አፈፃፀም መመሪያ አንቀጽ 16.19.1.3 ላይ እንደተቀመጠው የመንግስት መስሪያ ቤቱ በመጀመሪያ ደረጃ ግምገማ /ምርመራ/ ወቅት የተገኙ የሒሳብ ስህተቶችን ማረም ይችላል። ጨረታው አጥጋቢ መሆኑ ከታወቀ የግዥ ፈፃሚው አካል የቁጥር ስህተቶችን የሚያስተካክልባቸው መንገዶች ዝርዝር አፈፃፀም በዕቃ ግዥ መደበኛ የጨረታ ሰነድ የመጀመሪያ ክፍል በሆነው በተጫራቾች መመሪያ አንቀጽ 34 ንዑስ አንቀጽ 1 ላይ ተገልጿል፡፡ ጉዳዩን የበለጠ ግልፅ ለማድረግ ይቻል ዘንድ በመደበኛ የጨረታ ሰነድ በተጫራቾች መመሪያ ከላይ በተጠቀሰው አንቀጽ ላይ በመጀመሪያ ደረጃ ግምገማ /ምርመራ/ ወቅት የተገኙ የሒሳብ ስህተቶችን የሚታረምባቸው መንገዶች በተመለከተ የተቀመጠውን ድንጋጌ እንደሚከተለው በዝርዝር እናሳያለን፡፡ 1. በግዥ ፈፃሚው አካል አስተያየት ክፍልፋይ /Decimal/ ነጥብ አቀማመጥ ስህተት ካልሆነ በስተቀር በአንዱ ነጠላ ዋጋና በተፈላጊው መጠን ተባዝቶ በሚገኘው ጠቅላላ ዋጋ መካከል ልዩነት ከመጣ የአንዱ ነጠላ ዋጋ የበላይነት ስለሚኖረው ጠቅላላ ዋጋ በዚህ መሰረት ይስተካከላል፡፡ በግዥ ፈፃሚው አካል አስተያየት መሠረት በነጠላ ዋጋ ውስጥ የክፍልፋይ /Decimal/ ነጥቦች አቀማመጥ ተዛብቷል ተብሎ ከታመነ ጠቅላላ ዋጋው የበላይነት ያገኝና የአንዱ ዋጋ በዚያው መጠን ይስተካከላል፡፡ 2. ንዑሳን ድምሮች ወይም ቅናሾች ትክክል ሆነው ጠቅላላ ድምሩ ላይ ስህተት ካለ ንዑሳን ድምሮች እንዳሉ ተወስደው ጠቅላላው ድምር በዚያው መሠረት ይስተካከላል፡፡ 3. በቁጥሮችና በቃላት መካከል ልዩነት ከታየ በቃላት የተገለፀው ቁጥር ከስህተቱ ጋር የተያያዘ ካልሆነ በስተቀር በፊደል የተገለፀው ቁጥር ይወሰዳል፡፡ በፊደል የተገለፀው ቁጥር ከሂሳቡ ስህተት ጋር የተያያዘ ከሆነ በቁጥር የተገለፀው መጠን በቁጥር የተገለፀው መጠን የበላይ ይሆናል፡፡ ስለሆነም ከላይ ከተጠቀሱት ሶስት አማራጮች ውጪ የሆነ የሂሳብ ስሌት ከሆነ ተጫራቾች የሰጡት ዋጋ በምንም አይነት መልኩ መስተካከል ስለማይችል በሰጡት ዋጋና ስፔስፊኬሽን መሰረት ውል የመግባትና ዕቃውን

		የማቅረብ ግድታ ይኖርባቸዋል፡፡
7	በግልፅ ጨረታ ላይ የመጨረቻ ሰነድ ያስገቡ ተጫራቾች ሰነድ ተከፍቶ ሲታይ፣ አንዳንድ ተጫራቾች የአቅራቢነት ምዝገባ ምስክር ወረቀታቸው የሚያሳየው ተጫራቾቹ የተመዘገቡት ጨረታው ከተከፈተ በኋላ ሲሆን፣ አንዱ ተጫራች ደግሞ ጨረታው ከመከፈቱ በፊት በአቅቢዎች ዝርዝር ውስጥ መመዝገቡን የሚያስረዳ ሰነድ ቢያቀርብም በዘርፉ ተመሳሳይ ባልሆ የተመዘገቡ ሲያጋጥም ምን መደረግ እንዳለበት?	በመጀመሪያ አቅራቢዎች መመዝገብ አለመመዝገባቸውን፣ እንዲሁም የተመዘገቡበትን ጊዜ ለማጣራት አቅራቢዎች የምዝገባ ምስክር ወረቀት እንዲያመጡ በማድረግ ሳይሆን በኢጀንሲያችን ድረ-ገፅ www.ppa.gov.et ላይ supplier list በመመልከት ይሆናል፡፡ አሁን ባለው የመንግስት የግዥ የህግ ሥርዓት መሰረት በኢጀንሲያችን ድረ-ገፅ ላይ አለመመዝገብ ተጫራቾችን የመጣያ መስፈርት (Point of rejection) ነው፡፡ ጨረታው ከተከፈተ በኋላ የተመዘገቡ ተጫራቾችን በተመለከተ ማስረጃው ጨረታው ሲከፈት ባይገኝም ጨረታው ከመከፈቱ በፊት የተመዘገቡ መሆናቸውን በማረጋገጥ ተጫራቾች በውድድሩ እንድቀጥሉ ማድረግ ይቻላል፡፡ የተመዘገቡት ጨረታው ከተከፈተ በኋላ ከሆነ ግን ተጫራቾች ከውድድር ውጪ ይደረጋሉ፡፡ በሌላ በኩል በፌዴራል መንግስት የግዥ አፈፃፀም መመሪያ አንቀጽ 33 ንዑስ አንቀጽ 1 ፊደል ተራ «ሐ» ላይ እንደተደነገገው ከአዲስ አበባ ውጪ የሚገኙ የፌዴራል መ/ቤቶች ወይም ቅርንጫፍ መ/ቤቶች በሚኖሩበት አካባቢ ለሚፈፅሙት ግዥ የተመዘገበ አቅራቢ ማግኘት አለመቻላቸውን ካረጋገጡ ያልተመዘገቡ አቅራቢዎችን አወዳድረው ግዥ መፈፀም ይችላሉ፡፡
8	የትራንስፖርት ሰርቪስ አገልግሎት ግዥ ላይ በአሸናፊነት የሚመረጡ ድርጅቶች የውል ማስከበሪያ እንዲያሰዙ ሲጠየቁ ለኪራይ አገልግሎት ግዥ የውል	በመንግስት የግዥ አፈፃፀም መመሪያ አንቀጽ 16.25.1 ላይ እንደተደነገገው በዋጋ ማቅረቢያ ከሚፈፀም ግዥ እና ከኪራይ አገልግሎት ግዥ በስተቀር ለማናቸውም ሌላ የግዥ ውል የመንግስት መ/ቤቱ የውል ማስከበሪያ መቀበል አለበት፡፡ የአገልግሎት ግዥን ሁሉ የኪራይ አገልግሎት ግዥ ብሎ መመደብ ያስቸግራል፡፡ ለኪራይ አገልግሎት ግዥ የውል ማስከበሪያ መቀበል አያስፈልግም የተባለበት ምክንያት ዕቃው በተከራዩ /በገዥው/ ይዞታ ስር ይሆናል ተብሎ

	ማስከበሪያ ማቅረብ አይጠበቅብንም የሚል ኃሳብ ለሚያቀርቡ ተጫራቾች ምን አይነት መልስ መስጠት እንዳለበት?	ስለሚታመን ነው። ለምሳሌ አንድ መስሪያ ቤት ማሽነሪይ ወይም ተሽከርካሪ ተከራየ የሚባለው ማሽነሪይውን ወይም ተሽከርካሪውን በራሱ አስተዳደር ሥር አድርጎ ራሱ እየተቆጣጠረ ሲጠቀምበት ነው። ይህ በሚሆንበት ጊዜ ግዥ ፈፃሚው አካል መሳሪያዎቹን ወይም የተከራየውን ዕቃ በእርሱ ይዞታ ስር ስለሆነ አቅራቢው ውል የማቋረጥ እድሉ ጠባብ ስለሆነ የውል ማስከበሪያ አለመቀበሉ በውል አፈፃፀም ላይ የሚፈጥረው ችግር ላይኖር ይችላል። የተሽከርካሪው አስተዳደር ግን በትራንስፖርት አገልግሎት አቅራቢው ስር ከሆነ ግዥው የኪራይ አገልግሎት ግዥ ሳይሆን ከኪራይ ውጪ የሆነ የአገልግሎት ግዥ ተብሎ የሚመደብ ይሆናል። ስለሆነም የተሽከርካሪዎቹ የአስተዳደር ሥራ በግዥ ፈፃሚ መስሪያ ቤት ወይስ በአቅራቢው ስር ነው የሚለውን ጉዳይ ካጣራችሁ በኋላ ከላይ ባተጠቀሰው አሠራር መሰረት በጉዳዩ ላይ ውሳኔ መስጠት የመ/ቤቶች ኃላፊነት ነው።
9	በመንግስት የግዥ ሥርዓት መሠረት ለሀገር ውስጥ ምርት የሚደረገውን ልዩ አስተያየት ለማግኘት የተጨማሪ እሴት መታከሉን ለማሳወቅ ያቀረበው ማስረጃ ሁለት አይነት ስለሆነ ማለትም Manufacturing Cost 32% እና Total Cost 35% መሆኑን የሚያሳዩ ስለሆነ ከሁለቱ ማስረጃዎች የትኛው መወሰድ እንዳለበት?	በፌዴራል መንግስት የግዥ አፈፃፀም መመሪያ አንቀጽ 16.20 ላይ እንደተደነገገው ማንኛው የአገር ውስጥ ተጫራች ልዩ አስተያየቱን ለማግኘት መድኃኒቱን ወይም የህክምና መሳሪያውን ወይም ዕቃውን ለማምረት ከወጣው ጠቅላላ ወጪ 35 /ሰላሳ አምስት/ በመቶ እና ከዚህ በላይ በኢትዮጵያ ውስጥ የታከለ እሴት መሆኑን የሚያስረዳ በተመሰከረለት ኦዲተር የተረጋገጠ ማስረጃ ሲቀርብ ይሆናል። በዚሁ አንቀጽ ላይ እንደተገለፀው ’’ የታከለ ዋጋ’’ ማለት፣ ከጠቅላላ ወጪ ላይ ከውጭ አገር ለሚመጡ ጥሬ ዕቃዎች እና ሌሎች አቅርቦቶች እንዲሁም ከውጭ አገር ለተገኘ አገልግሎት የተደረገ ወጪ ተቀንሶ የሚቀረው ወጪ ሲሆን፣ በምርት ላይ የሚከፈሉ ቀጥተኛ ያልሆኑ ታክሶችን አይጨምርም ስለሚል ከአንቀፁ አገላለፅ መረዳት የሚቻለው የታከለ ዋጋ የሚሰላው ቀጥተኛ ያልሆነ ታክስ ከመጨመሩ በፊት ባለው የዕቃው የማምረቻ ጠቅላላ ወጪ ላይ በመመስረት መሆኑን እየገለፅን በድርጅቱ የቀረበውን ማስረጃ ከዚህ ድንጋጌ አንፃር በማገናዘብ የልዩ አስተያየቱ ተጠቃሚ መሆን አለመሆኑን መወሰን ይቻላል።
10	በግንባታ ሥራ ግዥ መደበኛ የጨረታ ሰነድ ክፍል የሆነው	በፌዴራል መንግስት የግዥ አፈፃፀም መመሪያ አንቀጽ 16.7.2 ላይ እንደተደነገገው በመደበኛ የጨረታ ሠነዱ አጠቃላይ የውል ሁኔታዎች ላይ ማሻሻያ ሊደረግባቸው አይችሉም። ልዩ የውል ሁኔታውን ግን እንደሚፈፀመው ግዥ

	የGeneral condition of contract (GCC 47.1) እና የSpecial Condition of contract (GCC 47.1) መካከል የኃሳብ ልዩነት ቢኖር የበላይነት ያለው የትኛው ነው?	ባህርይና ዓይነት አጠቃላይ የውል ሁኔታዎች ላይ የሰፈሩትን አንቀጾች በማጣቀስ ማሻሻል ይቻላል። በመደበኛ የጨረታ ሰነድ ክፍል በሆነው በአጠቃላይ የውል ሁኔታ አንቀጽ 62.7 ላይ እንደተደነገገው በሌላ አግባብ በግልፅ ካልተቀመጠ በስተቀር ማካካሻ የሚደረገው በልዩ የውል ሁኔታዎች ላይ በግልፅ ተጠቅሰው ለተቀመጡት ግብዓቶች ብቻ ነው። ስለሆነም ከላይ ከተጠቀሱት ድንጋጌዎች አንፃር በቀላሉ መረዳት እንደሚቻለው ልዩ የውል ሁኔታ በአጠቃላይ የውል ሁኔታ ላይ የበላይነት ያለው ስለሆነ በልዩ የውል ሁኔታዎች ላይ የተጠቀሰው ኃሳብ ገዥ ነው።
11	በግንባታ ሥራ ግዥ መደበኛ የጨረታ ሰነድ ክፍል 3 በሆነው የጨረታዎች የግምገማ ዘዴና መስፈርቶች ሥር ከተቀመጡት መስፈርቶች ውስጥ 3.2 ላይ ልዩ የስራ ልምድን (Specific Experience) እና 4.1 ታሪካዊ የፋይናንስ አፈፃፀምን (Historical financial Performance) አስመልክቶ የተቀመጡት መስፈርቶች የሀገር በቀል የሥራ	በፈዴራል መንግስት የግዥ አፈፃፀም መመሪያ አንቀጽ 16.3.4 በመጀመሪያ የመንግስት መስሪያ ቤቶች የጨረታ ሰነድ በሚያዘጋጁበት ወቅት በኤጀንሲው ከተዘጋጀው መደበኛ የጨረታ ሰነድ ውስጥ በተጨማሪ መመሪያ እና በአጠቃላይ የውል ሁኔታዎች ላይ ምንም ለውጥ ሳያደርጉ በሌሎች የሰነዱ ክፍሎች ላይ እንደግዥው አይነትና ባህርይ ማሻሻያ በማድረግ ሠነዱን ማዘጋጀት አለባቸው። በዚህ መሰረት በግንባታ ሥራ ግዥ መደበኛ የጨረታ ሰነድ የመጀመሪያው ክፍል በሆነው የተጨማሪ መመሪያ አንቀጽ 37.4 ፊደል ተራ «ሐ» መሰረት በማድረግ የግዥ ፈፃሚው አካል የተጨማሪዎቹን የቴክኒክ ተቀባይነት አፈጻጸም ብቃት ለመለካት በተጨማሪ የብቃት ማረጋገጫ ውስጥ በክፍል 3 የግምገማ ዘዴ እና መስፈርት ስር ቀድሞ ከገለጸው የስራዎች ብዛት፣ ዋጋና የሚወስደው ጊዜ ጋር ተመሳሳይ ስለሆኑ ውሎች መረጃ ሳያቀርብ የቀረ ተጨማሪ ያቀረበው የመጨረቻ ሰነድ ብቁ አለመሆኑን ሊወስን ይችላል። ከዚህ ላይ በቀላሉ ለመረዳት እንደሚቻለው ግዥ ፈፃሚ መስሪያ ቤት ለሥራው የሚያስፈልገውን የሥራ ልምድ ቀድሞ በዚህ ክፍል ውስጥ መግለፅ ይኖርበታል። መስሪያ ቤቱ በጨረታ ሰነዱ ልዩ የስራ ልምድን (Specific Experience) እና 4.1 ታሪካዊ የፋይናንስ አፈፃፀምን (Historical financial Performance) አስመልክቶ የሚያስቀምጠው መስፈርት እስከተቻለ ድረስ የሀገር ውስጥ

	ተቋራጮች ለማበረታታት የውድድር ዕድሉ ለማስፋት መስፈርቱን ምን ማድረግ እንደሚገባ?	ተጫራቾችን የሚያካትት መሆን ይኖርበታል። ለሥራው ውስብስብነት የሚሰጠው ጥንቃቄ እንደተጠበቀ ሆኖ የጨረታ ሰነዱ በሚዘጋጅበት ጊዜ የሚጠየቀው ልዩ የስራ ልምድ (Specific Experience) እና 4.1 ታሪካዊ የፋይናንስ (Historical financial Performance) መስፈርቶች ተጫራቾችን ያልገደቡ፤ ይልቁንም የሀገር ውስጥ ተጫራቾችን የሚያበረታታ መሆን ያለበት ከመሆኑም በተጨማሪ መ/ቤታችሁ ብዙዎችን ተጫራቾች በማሳተፍ ከተጫራቾች ብዛት ሊያገኝ የሚገባውን ጥቅም የሚያሳጣው እንዳይሆን ከአገራዊ ጥቅም አንፃር አስፈላጊው ትኩረት በመስጠት በአዋጅ ቁጥር 649/2001 አንቀጽ 29 ንዑስ አንቀጽ 3(ሐ) የቴክኒክ ፍላጎት መግለጫ «ሰፊ ውድድርን የሚጋብዝ እና ውድድርን ሊገድቡ የሚችሉ መግለጫዎች ያልተካተቱበት መሆን አለበት፡፡» በሚለው ድንጋጌ መሰረት መስፈርቱን ጥንቃቄ በተሞላበት መልኩ ማዘጋጀት የተሻለ ሊሆን ይችላል፡፡ በተጨማሪም በአዋጅ ቁጥር 649/2001 አንቀጽ 5 ንዑስ አንቀጽ 3 እና በግዥ አፈፃፀም መመሪያ አንቀጽ 7 ንዑስ አንቀጽ 2(ሐ) የመወዳደሪያ መስፈርቶቹ አድሏዊ ያልሆኑ፤ ግልፅ፣ ተደራሽ እና ፍትሐዊ መሆን እንዳለባቸው ስለሚደነግግ መስሪያ ቤቱ የሚያዘጋጀው የቴክኒክ መገምገሚያ መስፈርት ሥራውን ብቻ መሰረት ባደረገ መልኩ ልዩ የስራ ልምድ (Specific Experience) እና 4.1 ታሪካዊ የፋይናንስ (Historical financial Performance) በተመለከተ ቀድሞ በጨረታ ሰነዱ ላይ ወስኖ ማስቀመጥ ያለበት መሆኑን እንገልፃለን፡፡
12	የአማካሪ አገልግሎት ግዥ ለመፈፀም በወጣ ግልፅ ጨረታ ላይ ከተሳተፉት ተጫራቾች ውስጥ አንዳንዶቹ ተጫራቾች ዋጋ ሲያቀርቡ በፊደል ባይጽፉ ከውድድር ውጪ ይደረጋሉ ወይ?	ተጫራቾች የሚያቀርቡትን የመወዳደሪያ ዋጋ በፊደልም በቁጥርም እንድገልጹ የሚደረግበት ዓላማ በፌዴራል መንግስት የግዥ አፈፃፀም መመሪያ አንቀጽ 16.19.1.3 ላይ በተደነገገው መሠረት ጨረታው አጥጋቢ መሆኑ ከታወቀ የመንግስት መስሪያ ቤቱ በመጀመሪያ ደረጃ ግምገማ /ምርመራ/ ወቅት የተገኙ የቁጥር ስህተቶችን በዕቃ ግዥ መደበኛ የጨረታ ሰነድ የመጀመሪያ ክፍል በሆነው በተጫራቾች መመሪያ አንቀጽ 34 ንዑስ አንቀጽ 1 ፊደል ተራ «ለ» ላይ እንደተገለፀው በቁጥሮችና በቃላት መካከል ልዩነት ከታየ በቃላት የተገለፀው ቁጥር ከስህተቱ ጋር የተያያዘ ካልሆነ በስተቀር በፊደል የተገለፀው ቁጥር ይወሰዳል በሚለው መሰረት ስህተቱን ለማረም ስለሚረዳ ነው፡፡

		ጉዳዩን የበለጠ ግልፅ ለማድረግ ዋጋው ከቁጥር በተጨማሪ በፊደል ተጽፎ መቅረቡ ተጨራቹ ያቀረብኩት ዋጋ በስህተት ነው ቢልና በመጨረቻ ሰነዱ ላይ በቁጥርና በፊደል በተገለፀው ዋጋ መካከል አለመጣጣም ቢኖር በቀላሉ ውሳኔ ለመስጠት ይረዳል። ስለሆነም ተጨራቾች የሚያቀርቡትን ዋጋ በፊደል አለመግለጻቸው እንደተጠቀሰው አይነት ስህተት ቢያጋጥም ተጨራቾቹ ከስህተት ማስተካከያው ይጠቀሙ የነበረው ይቀርባቸዋል እንጂ በዚህ ምክንያት ተጨራቾችን ከጨረታ ውጪ ማድረጉ የተወዳዳሪዎችን ቁጥር ሊቀንስ ይችላል።
13	የግዥና ንብረት አስተዳደር ዳይሬክቶሬት ዳይሬክተር የሆኑ የስራ ኃላፊ የግዥ አፅዳቂ ኮሚቴ አባልና ፀሐፊ ሆነው ሊሰሩ ስለመቻል አለመቻላቸው?	ዳይሬክተሩ በአፅዳቂ ኮሚቴ ውስጥ መሳተፍ ይችላሉ አይችሉም ለማለት ከግዥ ማዕደቅ በፊት ባሉት የግዥ ግምገማ ሂደቶች ላይ የሚሳተፉ መሆን አለመሆናቸውን ማወቅ ያስፈልጋል። ስለሆነም የስራ ክፍሉ ኃላፊ ከማዕደቅ በፊት ባሉ የግዥ ግምገማ ሂደቶች ላይ የማይሳተፉ ከሆነ የግዥ አፅዳቂ ኮሚቴ አባል ማድረግ የሚቻል ሲሆን፣ በግምገማ ሂደቱ የሚሳተፉ ከሆነ ግን በግዥ አፃዳቂ ኮሚቴ አባልነት ተመድበው የገመገሙትን ሰነድ መልሰው እራሳቸው ያጽድቁ ቢባል የጥቅም ግጭት (Conflict of interest) ውስጥ ሊያስገባ ይችላል።
14	አማካሪ ለመምረጥ በሚወጣ ግልፅ ጨረታ ላይ ከተወዳደሩ ድርጅቶች ውስጥ ቴክኒካል ያለፈ አንድ ድርጅት ብቻ ቢሆንና ለሥራው የሰጠው ዋጋ የገበያ ዋጋ መሆን አለመሆኑን ከሥራው አዲስ መሆን አንፃር ለመገመት ቢያስቸግር፣ ድርጅቱ ለሥራው የሰጠው ዋጋ	በመሰረቱ ለሥራው የሚያስፈልገውን የወጪ ትንታኔ ሰርታችሁ ግምታዊ ዋጋውን በራሳችሁ ለማወቅ ከመሞከር በስተቀር ለምክር አገልግሎት ግዥ ተብሎ በሚመለከተው ሶስተኛ ወገን የተጠና የገበያ ዋጋ ለማግኘት ስለሚያስቸግር ድርጅቱ ለሥራው የሰጠውን ዋጋ ለሥራው ከተመደበው በጀት እና ግዥ ፈፃሚው አካል ለሥራው ቀድሞ ካስቀመጠው ግምታዊ ዋጋ አንፃር በማየት ድርጅቱን ለመምረጥ ላለመምረጥ መወሰን የሚችል ሲሆን፣ ጨረታ ድጋሜ ማውጣቱ በዋጋም ሆነ ብቃት ያለው አማካሪ ለማግኘት የተሻለ አማራጭ ነው የሚል ኃሳብ ካለ ግዥ ፈፃሚ አካል በራሱ ውሳኔ ማስኬድ ይችላል።

	የተጋነነ ዋጋ መሆን አለመሆኑን እንዴት ማጣራት አንደሚቻል?	
15	ውል የገቡ አቅራቢዎች በውጭ ምንዛሬ እጥረት ምክንያት የውል ግዴታዎችን ካለመወጣታቸው ጋር ተያይዞ አቅራቢው ሳይፈፅም በቀረው የውሉ መጠን ላይ 0.1 በመቶ የጉዳት ካሳ መክፈል እንዳለበት የሚያመለክተው ድንጋጌ በእነሱ ላይ ተፈፃሚ መደረግ አለመደረግን በተመለከተ?	በፌዴራል መንግስት የዕቃ ግዥ መደበኛ የጨረታ ሰነድ አንቀጽ 59.1 በውሉ አፈፃፀም ሂደት በማንኛውም ጊዜ አቅራቢው ወይም ንዑስ ተቋራጩ (ኮንትራክተሩ) የዕቃዎቹን ርክክብ ወይም የተያያዥ አገልግሎቶች አፈፃፀምን ለማጠናቀቅ የሚያስተንጉሉ ሁኔታዎች ሲያጋጥሙት የችግሩ መንስኤዎችና ችግሩን ለመፍታት የሚወስደውን ጊዜ በመግለፅ በአስቸኳይ ለግዥ ፈፃሚው አካል በፅሁፍ ማስታወቅ አለበት፡፡ የግዥ ፈፃሚው አካልም ማስታወቂያውን እንደተቀበለ ሁኔታውን ገምግሞ በራሱ ፍላጎት የአቅራቢውን የአፈፃፀም ጊዜ ማራዘም ይችላል፡፡ ይህ በሆነ ጊዜ ተዋዋሮቹ የተራዘመውን ጊዜ ውሉን በማሻሻል ያፀድቁታል፡፡ በዚሁ መደበኛ የጨረታ ሰነድ አንቀጽ 59.2 ላይ በአስገዳጅ ሁኔታዎች ወይም ከአቅም በላይ በሆነ ሁኔታ ካልሆነ በስተቀር ወይም በዚህ ንዑስ አንቀጽ 59.1 መሠረት የጊዜ ማራዘሚያ ካልተሰጠው በስተቀር አቅራቢው የውል ግዴታውን አፈፃፀም ቢያዘገየው በአንቀጽ 25 መሠረት የጉዳት ካሳ እንዲከፍል ይደረጋል፡፡ ስለሆነም የችግሩ መንስኤዎችና ችግሩን ለመፍታት የሚወስደውን ጊዜ በመግለፅ አቅራቢው ለግዥ ፈፃሚው አካል በአስቸኳይ በፅሁፍ ካሳወቀና የግዥ ፈፃሚው አካልም ሁኔታውን ገምግሞ በራሱ ፍላጎት የአቅራቢውን የአፈፃፀም ጊዜ ለማራዘም ከተስማማ አቅራቢው የውል ግዴታ አፈፃፀም መሆኑን ቢያዘገይም የጊዜ ማራዘሚያ በመስጠት የጉዳት ካሳ ሳይከፍል አቅርቦቱን እንዲቀጥል የማድረግ Discretion የግዥ ፈፃሚው መ/ቤት ሲሆን፤ የውጭ ምንዛሪ ዕጥረት በመንግሥት ግዥ አፈፃፀም መመሪያ አንቀጽ 49 ንዑስ አንቀጽ 49.2 ሥር ከተዘረዘሩት ከአቅም በላይ አስገዳጅ ሁኔታዎች ዝርዝር ውስጥ አልተካተተም፡፡
16	ከመጀመሪያው ውል ጋር አንድ አይነት የሆነ የተጨማሪ የሕትመት	በፌዴራል መንግስት የግዥ አፈፃፀም መመሪያ አንቀጽ 25.2 ፊደል ተራ «ሀ» ላይ እንደተገለፀው ቀደም ሲል ከተገባ ውል 25 በመቶ ያልበለጠ በዓይነት እና በዋጋ አንድ የሆኑ ዕቃዎችን፤ የግንባታ ዘርፍ ሥራዎችን እና የምክር አገልግሎቶችን የቀድሞው ውል ፀንቶ በሚቆይበት ጊዜ ውስጥ ወይም ውሉ ከተጠናቀቀበት ቀን አንስቶ በሚቀጥሉት

	አገልግሎት ሥራ በዚሁ ድርጅት ማሰራት ስለመቻል አለመቻሉ?	6 ወራት ባለው ጊዜ ውስጥ ከቀድሞው አቅራቢ/አገልግሎት ሰጪ ጋር የተጨማሪ ሥራ ውል በመፈፀም የቀጥታ ግዥ መፈፀም ይቻላል። ስለሆነም የተጠቀሰው የተጨማሪ የሕትመት አገልግሎት ከቀድሞ የህትመት አገልግሎት አይነት ጋር አንድ አይነት ሆኖ መጠኑም ቀድሞ ውል ውስጥ ከተካተተው ጠቅላላ መጠን ጋር ሲነፃፀር ከ25 በመቶ ካልበለጠ በመጀመሪያ ውል ከነበረው የነጠላ ዋጋ ላይ ምንም አይነት ለውጥ ሳይደረግ ግዥውን በቀጥታ ከድርጅቱ መፈፀም ይቻላል።
17	አንድ ተጫራች በግዥ ሂደት ላይ ቅሬታ ካለው ቅሬታውን ማቅረብ የሚችለው መቼ ነው?	በፌዴራል መንግስት የግዥ አፈፃፀም መመሪያ አንቀጽ 45.1 ስር እንደተደነገገው ግዥ ፈፃሚው አካል የጨረታውን ወይም የአቤቱታውን ውጤት ለአሸነፉ ሆነ ለተሸነፉ ተጫራቾች ከገለፀበት ቀን ጀምሮ ተጫራቾች አባቱታ ካላቸው ማቅረብ እንድችሉ ውል ሳይፈርም ሰባት /7/ የስራ ቀናት ሊጠብቃቸው ይገባል። በመጀመሪያ ታጫራቾች አቤቱታቸውን ውጤቱ ከተገለፀላቸው ቀን ጀምሮ በሚቆጠር አምስት /5/ የስራ ቀናት ውስጥ ለግዥ ፈፃሚው አካል የበላይ ኃላፊ ማቅረብ ይኖርባቸዋል። በመቀጠልም የግዥ ፈፃሚው አካል የበላይ ኃላፊ አቤቱታው ከቀረበበት ቀን አስቶ በሚቆጠር አስር /10/ የስራ ቀናት ውስጥ ለቀረበው አቤቱታ ውሳኔውን በጽሁፍ መስጠት አለበት። የግዥ ፈፃሚው አካል የበላይ ኃላፊ ለአቤቱታው መልስ ካልሰጠው ወይም በተሰጠው ምላሽ ካልረካ አቤቱታ አቅራቢው ለመንግስት ግዥ አፈፃፀምና ንብረት አወጋገድ አቤቱታ አጣሪና የውሳኔ ኃሳብ ሰጪ ቦርድ ውሳኔው በተሰጠው ወይም መሰጠት ከነበረበት ጊዜ ጀምሮ በሚቆጠር አምስት /5/ የስራ ቀን ውስጥ ለቦርዱ አቤቱታውን ማቅረብ ይችላል።